

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์กับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ไทย ในการบริหารจัดการ*

THE SAJJA SAVINGS GROUP AND THE PARTICIPATION OF THAI MONKS IN
MANAGEMENT

พระครูวิมลโสมนันท์ (โชคชัย อุคคเสโน)

PhrakruWimolsomanan (Chokchai Ukkaseno)

วัดท่าโสธม ตำบลท่าโสธม อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

Wat Tha Som Tha Som Subdistrict Khao Saming District Trat Province

Email: Mtn.ss22444@gmail.com

บทคัดย่อ

งานด้านสาธารณสงเคราะห์เป็น 1 ในพันธกิจของการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับที่ 23 (พ.ศ.2541) สามารถแยกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สงเคราะห์ทางวัตถุ และสงเคราะห์ทางจิตใจ พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการให้แนวคิดและขับเคลื่อน มีการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในเขตพื้นที่นั้น ๆ โดยยึดโยงกับหลักเดิมคือกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่พระอาจารย์สุบิน ปณีโต วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด ได้ริเริ่มทำไว้ในจังหวัดตราด จนสามารถต่อยอดแนวคิดในหลายที่ที่ผู้เขียนยกตัวอย่างคือ วัดท่าโสธม อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ในลักษณะที่ว่า เป็นการเก็บเงินไว้ในยามลำบาก โดยถือสัจจะเป็นสำคัญ โดยมีกฎเกณฑ์กติกาในกลุ่มพอสมควร เช่น สมาชิกต้องเป็นคนในหมู่บ้านนั้น อย่างน้อย 1 ปี เต็ม ยกเว้นที่ปรึกษา เป็นต้น

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์สำเร็จได้ด้วยหลักการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรของพระสงฆ์ โดยผ่านกระบวนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ที่ผสมผสานหลักคำสอนทางศาสนาพุทธประยุกต์หลักธรรมคือ ทิฐุธัมมิกัตถประโยชน์ เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนา ประกอบด้วยหลักธรรม 4 ประการ คือ 1.อุฏฐานสัมปทา ขยันหาทรัพย์ 2.อารักขสัมปทา รู้จักอดออม 3.กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นเพื่อน 4.สมชีวิตา ไม่ฟุ้งเฟ้ออยู่อย่างพอเพียง กลุ่มสัจจะออมทรัพย์จึงทำให้เกิดประโยชน์ต่อพระสงฆ์ ชุมชนและประเทศชาติ

คำสำคัญ: กลุ่มสัจจะออมทรัพย์; พระสงฆ์; การบริหารจัดการ

Abstract

Public welfare work is one of the missions of the administration of Buddhist affairs according to the Sangha Act No. 23 (B.E. 2541). It can be divided into 2 main types: material aid and mental support. The monks participated in giving ideas and driving the management of the Truth Savings group in that area. By adhering to the original principle, which was the group of truth collecting treasures that Venerable Subin Paneeto, Phai Lom Monastery, Trat Province initiated to do in Trat Province until being able to build on the concept in many places that the author, for example, is Wat Tha Som, Khao Saming District, Trat Province in a way that it's a collection of money in difficult times. by taking truth as important with reasonable rules and regulations in the group, such as members must be residents of that village for at least 1 full year, except consultants, etc.

The Savings Truth Groups are successful by promoting the establishment of groups or organizations of monks. through the process of conducting activities of the Sajja Savings Group that combines Buddhist religious doctrines with applied Dharma principles. Dittadhammikatta-dhamma, Benefits principle in Buddhism, consisting of four principles: 1. Utthanasampada: diligence in acquiring wealth; 2. Protecting and saving money earned; 3. Kalyanamittata. Associating with good people as friends. The Sajja Savings Group therefore benefited the monks, community and nation.

Keywords: Sajja Savings Group; Monks; Management

บทนำ

ประเทศไทยมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านพิธีกรรม ด้านเทศกาลสำคัญหรือในด้านของการทำมาหากินต่าง ๆ เชื่อมโยงกับความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนาโดยส่วนใหญ่พระสงฆ์จึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการที่จะช่วยขับเคลื่อนหรือแนะนำประชาชนไปในทางที่ดี ละเว้นจากความชั่วที่เป็นบาปอกุศล และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใสตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ถึงกระนั้นในเรื่องของการทำสาธารณประโยชน์หรือการสงเคราะห์ประชาชนยังคงเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญที่พระสงฆ์จำเป็นต้องตระหนักและมีส่วนร่วมในการที่จะสงเคราะห์ประชาชนทั้งในเรื่องของวัตถุสิ่งของ สนับสนุนด้านร่างกาย และการสนับสนุนในเรื่องของจิตใจ มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นต่าง ๆ ที่จะทำให้งานประเทศไทยอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข รวมกันเป็นบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ค้ำยันกันให้พระพุทธศาสนาอยู่ต่อไปได้ บทบาทหน้าที่สำคัญของพระสงฆ์ในกลุ่มสงฆ์จะ

ออมทรัพย์คือจะอย่างไรให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงการอดออมหรือการออมทรัพย์เพื่อให้รู้ถึงความยากลำบากการออมทรัพย์ แสวงหาทรัพย์และการใช้สอยทรัพย์อย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุดโดยใช้หลักพุทธศาสนาคือการหาทรัพย์มาได้ การรักษาทรัพย์ การคบเพื่อนที่ดี และการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อจนเกิน เก่งรักษาไว้ในการลำบากหรือเกิดภัยเฉพาะหน้าโดยประยุกต์ใช้กับหลักทางพุทธศาสนา ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้เรียกว่าพุทธศาสตร์ผสมผสานกับหลักของสังคมเรียกว่า สังคมศาสตร์ จะทำอย่างไรให้สังคมอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขมีความพอเพียงเลี้ยงชีพ มีความมั่นคงในชีวิตและสามารถมีความปลอดภัยในชีวิต และที่สำคัญคือหลักของเศรษฐศาสตร์ที่เน้นไปในเรื่องของปัญหาปากท้องของประชาชนซึ่งการเชื่อมโยงกับการใช้หลักสัจจะออมทรัพย์ นำมาสู่การเขียนบทความกลุ่มสัจจะออมทรัพย์กับพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการว่าจะมีส่วนร่วมไปในทิศทางใดและจะนำพาประชาชนไปสู่ความเจริญและพัฒนาสังคมได้อย่างไร

พระสงฆ์กับงานสาธารณสงเคราะห์

พระสงฆ์ไทยมีบทบาทในการทำสาธารณสงเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการสาธารณภัยและการสงเคราะห์ประชาชนในเรื่องของจิตใจมีความสำคัญอย่างมาก เพราะพระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านของจิตวิญญาณ โดยเฉพาะในประเทศไทยมีความเชื่อและศรัทธาในพระรัตนตรัยซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือพระสงฆ์เป็นผู้นำคำสอนในทางพุทธศาสนาเผยแผ่และสามารถอธิบายหลักของการใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขทำให้ประชาชน ได้ละเว้นความชั่วทำความดี และทำให้ผ่องใสและในส่วนของการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ที่นักวิชาการได้กล่าวถึงจะเน้นในส่วนของการสงเคราะห์ไม่ว่าจะเป็นสถานที่วัด การอนุเคราะห์สิ่งของ หรือการสงเคราะห์ทางด้านจิตใจ กล่าวคือการแนะนำอธิบายเผยแผ่หลักธรรมตามที่ผู้เขียนได้กล่าวเบื้องต้น เหล่านี้เป็นบทบาทของพระสงฆ์ที่อยู่ในหลักของการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่และการสาธารณสงเคราะห์ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะสงฆ์ที่จะต้องจัดการให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยโดยผ่านกระบวนการของการวางแผน การคัดสรรบุคลากรที่จะต้องรับผิดชอบ การเช็คตรวจสอบ รวมไปถึงการประเมินของการทำสาธารณสงเคราะห์ ทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นจึงได้รวบรวมแนวคิดของการสาธารณสงเคราะห์ไว้ดังต่อไปนี้

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของแก่งานหรือของบุคคลหรือคณะบุคคล หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลหรือการอุดหนุนจนเจือสถานที่ตั้งเป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป พระสงฆ์และวัดควรสงเคราะห์ประชาชน ดังนี้ (พุทธทาสภิกขุ (เจ้าม อินทปญโญ), 2537)

- 1) ควรสงเคราะห์ฝ่ายจิตใจให้มีสติปัญญา รู้จักแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
- 2) ควรสงเคราะห์ทางด้านศีลธรรม
- 3) ควรสงเคราะห์ให้มนุษย์มีความสว่างทางปัญญา

- 4) ควรสงเคราะห์ให้กินอยู่แต่พอดี
 - 5) ควรสงเคราะห์ในการให้ธรรมมากกว่าให้วัตถุ
 - 6) ควรสงเคราะห์ให้เขามีความเข้มแข็ง การสงเคราะห์ด้านอื่น ๆ ได้แก่
 - 6.1) บริการด้านให้ความรู้ทางศีลธรรมและบำเพ็ญประโยชน์แก่นักเรียนและประชาชน
 - 6.2) จัดตั้งทุนสงเคราะห์ และให้ความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การเรียนแก่นักเรียนยากจน
 - 6.3) การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน
 - 6.4) จัดตั้งศูนย์อบรมสัมมนาอาชีพแก่ประชาชน
 - 7) การสาธารณสงเคราะห์ ได้แก่
 - 7.1) สงเคราะห์ปกติ
 - 7.2) ให้สถานที่ในวัด หรือของวัด จัดตั้งกุศลสาธารณสถาน เช่น โรงเรียน สุขศาลา ศาลาประชาชน เป็นต้น
 - 7.3) อนุญาตให้ทางราชการหรือคณะบุคคลใช้อาคารของวัด ลานวัด จัดงานการกุศล งานรื่นเริงตามเทศกาลในประเพณีนิยม
 - 8) สงเคราะห์ตามเหตุการณ์
 - 8.1) อนุญาตให้ประชาชนที่ประสบสาธารณภัยเข้าพักพิงในอาคารหรือสถานที่ของวัด
 - 8.2) รวบรวมปัจจัยเครื่องอุปโภคบริโภคส่งไปให้แก่ผู้ประสบสาธารณภัย
- การสงเคราะห์ของพระสงฆ์ ควรมีลักษณะดังนี้
- 1) เมื่อวัดมีที่ดินเหลือ ควรจัดตั้งโรงเรียน หรือสถานการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้เป็นส่วนหนึ่งของวัด
 - 2) พระสงฆ์ควรตั้งสุขศาลา สถานือนามัย หรือโรงพยาบาล ภายในวัด ในเขตวัด
 - 3) ควรสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน พิพิธภัณฑ์ในวัด
 - 4) ควรตั้งสภาตำบล ใช้เป็นที่ประชุมราษฎรของหน่วยราชการ ในกิจการด้านการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล ท้องถิ่น โดยอนุญาตให้ใช้สถานที่วัด
 - 5) ควรสร้างบ่อน้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำประปาหมู่บ้าน น้ำใช้ในการเกษตร
 - 6) กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ หรือกิจการอื่น ๆ ของหมู่บ้าน ควรให้ใช้สถานที่วัด
 - 7) กิจกรรมแก้ปัญหาเฉพาะหน้า พระสงฆ์ควรจัดการชวนช่วยกัน โดยพระเป็นผู้นำให้ชาวบ้านได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีวัดเป็นศูนย์กลาง (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2526)

หลักการพัฒนাজิตใจมนุษย์ ได้แก่

1. การพัฒนาทางกาย ได้แก่ การพัฒนาคนให้มีร่างกายแข็งแรงมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ดี มีปัจจัย 4 พอเพียงที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม
2. การพัฒนาด้านศีล ได้แก่ การพัฒนาด้านการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ทำให้คนในสังคมมีระเบียบวินัย มีความประพฤติดี มีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียน ตลอดจนมีความสุจริตทั้งทางกาย วาจา ใจ และอาชีพ
3. การพัฒนาด้านจิต ได้แก่ การพัฒนาด้านการฝึกอบรมจิตตนเอง พัฒนาตนเองให้เจริญขึ้นมีคุณธรรมเพื่อให้มีคุณภาพจิตที่ดี มีจิตใจที่มั่นคงไม่ปล่อยให้จิตคิดฟุ้งซ่านไปตามอารมณ์ต่าง ๆ เมื่อสุขภาพจิตดีจะก่อให้เกิดมีสุขภาพดีไปด้วย
4. พัฒนาปัญญา ได้แก่ การพัฒนาการฝึกอบรมปัญญาให้รู้และเข้าใจ มองเห็นสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง จะต้องฝึกปัญญาทั้งในแง่ที่ทำให้ขบวนการความคิด การรับรู้ที่ไม่ถูกกิเลส อาทิ ความโลภ ความโกรธ และความหลงเข้าครอบงำทำให้การคิดที่ไม่มีอคติด้วยการใช้โยนิโสมนสิการพิจารณาให้เห็นจริงด้วยปัญญาตามหลักทางพุทธศาสนา (พระราชมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2527)

สรุปได้ว่า งานด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์นี้ สามารถแยกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สงเคราะห์ทางวัตถุ และสงเคราะห์ทางจิตใจ ซึ่งสำคัญทั้งสองประการถึงแม้หลายคนเข้าใจว่าทางจิตจิตสำคัญกว่าก็ตาม สาธารณสงเคราะห์เป็นภาระหน้าที่ของพระสงฆ์เพื่อประชาชน โดยจะต้องดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม ไม่ขัดต่อหลักพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งของมหาเถรสมาคม และต้องเป็นไปตามกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสงเคราะห์ประชาชนด้วยการมีส่วนร่วมสนับสนุนกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ซึ่งเป็นการนำแนวคิดที่จะนำความพอเพียงและการอดออมมาให้สู่ประชาชนโดยมีฐานคิดจากหลักพุทธศาสนาจึงเป็นงานที่สงเคราะห์ เรียกชื่อว่า “สาธารณสุขสงเคราะห์” ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวในข้อต่อไป

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

ความหมายและความสำคัญของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

ความหมายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะไว้ว่า กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ หมายถึง กิจกรรมของประชาชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือกันและกัน ด้วยการประหยัดและออมทรัพย์ร่วมกัน ใครมีความเดือนร้อนก็นำไปใช้เมื่อจำเป็น โดยคิดดอกเบี้ยตามความเหมาะสมที่ตกลงร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม (กรมการพัฒนาชุมชน, 2552) หรือหมายถึงองค์กรชุมชนประเภทหนึ่งที่คนในชุมชนเข้ามาร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสมทบทุนร่วมกันโดยอาศัยหลักการของสหกรณ์เป็นสำคัญ และแนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้คนในชุมชนมีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง (อารีย์ เชื้อเมืองพาน, 2542)

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นองค์กรธุรกิจขนาดเล็กในระดับหมู่บ้านหรือตำบล ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อสร้างกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มได้ตกลงหรือให้สัจจะต่อกันว่าจะออมเงินอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน โดยนำเงินนั้นมาฝากไว้กับกลุ่ม ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการสร้างนิสัยในการออม และนำเงินที่ออมไว้นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วยการให้สมาชิกกู้ไปใช้เพื่อการพัฒนาอาชีพ และแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินของครอบครัว ตามลักษณะข้างต้นนี้จึงทำให้มีผู้เรียกกลุ่มสัจจะ ออมทรัพย์ในชื่อต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น (ภราดร ปริดาศักดิ์, 2541)

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์สร้างให้เกิดทุนชุมชนทั้งทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางสังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของชุมชน เป็นการนำชุมชนไปสู่เป้าหมายแห่งการพึ่งตนเองที่ยั่งยืน คือ

1. การแก้ปัญหาความยากจน หนี้สิน ที่จะลุกลามไปสู่ปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ โดยการให้ชุมชนมีเงินออมเป็นของตนเอง ที่เกิดจากความประหยัดและความซื่อสัตย์
2. ให้ชุมชนรู้จักการพึ่งตนเองในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านทุน การจัดการ โดยตั้งอยู่บนฐานของหลักคำสอนทางศาสนาที่ว่า “อดตา หิ อดตโน นาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน”
3. การแก้ปัญหาความแตกร้าง การทะเลาะวิวาทของคนในชุมชน ให้หวนกลับมาสู่ความสามัคคี ตระหนักถึงการแก้ปัญหาชุมชนร่วมกัน
4. เป็นการสร้างพลังสำรองให้แก่ชุมชน ให้หลุดพ้นจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ จากพ่อค้านายทุน โดยอาศัยพลังชุมชนในการจัดการทุนและธุรกิจชุมชน
5. สร้างความภาคภูมิใจ ความมีศักดิ์ศรีให้หวนคืนสู่ชุมชน
6. ให้คุณธรรม ความรัก ความสามัคคี และการปฏิบัติตามคำสอนพุทธศาสนากลับมาสู่ใจของชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2543)

สรุปได้ว่า กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นกิจกรรมของประชาชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือกันและกัน ด้วยการประหยัดและออมทรัพย์ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสมทบทุนร่วมกัน โดยอาศัยหลักการของสหกรณ์เป็นสำคัญ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการสร้างนิสัยในการออมและนำเงินที่ออมไว้ นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วยการให้สมาชิกกู้ไปใช้เพื่อการพัฒนาอาชีพ และแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินของครอบครัว การดำเนินงานกลุ่มให้ถูกต้องโดยอาศัยหลักการดำเนินงานจากการยึดมั่น

พระสงฆ์ต้นแบบและการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

แนวคิดในการริเริ่มเรื่อง “สัจจะสะสมทรัพย์” และขยายมาเป็น “สัจจะออมทรัพย์” มีความริเริ่มจากพระสงฆ์ กล่าวคือ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด ที่ได้ริเริ่มแนวคิดในการสร้างสาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชนที่นับได้ว่า อยู่ในภาระงานบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้านอยู่แล้ว และได้ขยายไปหลายที่ เช่น วัดท่าโสม จังหวัดตราด ได้นำแนวคิด

จากพระอาจารย์สุบินมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ตนเอง จนสามารถต่อยอดแนวคิดในลักษณะที่ว่าเป็นการเก็บเงินไว้ในยามลำบาก โดยถือสัจจะเป็นสำคัญและ/หรือ หลาย ๆ จังหวัด เช่น จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น เป็นการลดความเสี่ยงในชีวิตไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจเป็นการเตรียมความพร้อมในวันที่ทรัพย์สินสมบัติหรือสิ่งอำนวยความสะดวกลดน้อยลง และเป็นการเตรียมความพร้อมในเรื่องของจิตใจเข้าสู่ภาวะธรรม ที่เป็นจริงของชีวิตคือ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปในที่สุด ในส่วนของจังหวัดตราดมีพระสงฆ์ต้นแบบ คือ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสะสมทรัพย์ มีความคิดที่สามารถนำประยุกต์ใช้ในชุมชนสังคมประเทศไทยได้ นับเป็นพระสงฆ์ต้นแบบของการออมทรัพย์เพื่อประโยชน์หรือเรียกว่า “อยู่อย่างไม่ประมาท” ตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นพุทธศาสตร์ ผสมผสานกับสังคมศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ เป็นความมั่นคงทั้งร่างกายและจิตใจทำให้สังคมน่าอยู่มากขึ้น

“พระสุบิน ปณีโต ผู้ริเริ่มกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ (ไทยพลักรีก้า, 2555).

พระสุบิน ปณีโต ได้ถอดกระบวนการคิด “การเงินเพื่อชุมชน” โดยใช้ “วัด-พระ” เป็นศูนย์กลาง เพื่อแก้ปัญหาปากท้อง สร้างสังคมอยู่ดีมีสุข โดยใช้คำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า “ธรรม” ที่ทำให้โลกรอดได้คือ “เมตตาธรรม” ที่เปี่ยมไปด้วยจิตที่เมตตากรุณาต่อบุคคลคนอื่น และสัตว์โลก ดังนั้น เมื่อปัญหาของสังคมคือคนส่วนใหญ่ที่เป็นฐานราก หากจะใช้พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นแนวทาง เป็นวิธีการที่จะเกิดการเชื่อมประสานสังคมที่แตกแยก ต้องอาศัยความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พระสุบินเปรียบว่า แจกกันที่แตกก็ยังมีการจับขณะที่ หิน ปูน ทราย ก็มีน้ำเป็นตัวเชื่อมทำให้ติดกัน แต่ “คนแตก” ด้วยความคิด การศึกษา ฐานะ ยศ บิรवार อำนาจ และชนชั้นวรรณะ ซึ่งพระสุบินมองว่าปัญหานี้มีมานานแล้วในสังคม และเป็นเช่นนี้มาโดยตลอด พระพุทธเจ้าบอกว่าหากเราใช้หลักเมตตา หลักความเป็นจริง ไม่มีใครเก่งกว่าใครและเราอยู่ภายใต้การ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่มีใครเอาชนะเรื่องนี้ได้ ดังนั้นต้องนึกถึงความจริงนี้ แล้วเราก็จะมีจิตใจที่อ่อนโยน มีจิตใจที่อ่อนน้อมและเป็นธรรม

ดังนั้น ในฐานะที่เป็น “พระ” พระสุบินจึงใช้ขบวนการทางศาสนาเป็นตัวแปร เอาความเป็นพระและเอาความปรารถนาดีมา แล้วเอาพื้นฐานบุญกุศลเป็นกลไกในการขับเคลื่อน ในการ

ก่อตั้ง “กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์” ขึ้นเพื่อแก้ปัญหาความขัดสนและความยากไร้ในชุมชน โดยมองเห็นว่าคนไทยยังคงอยู่ภายใต้อำนาจพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ มีการทำบุญทำทาน ทั้งงานบวช งานแต่ง งานตาย ตลอดจนงานทอดกฐิน ผ้าป่า มีการบริจาคกันตลอด แต่ยามที่คนขัดสนความยากจนกำลังรุกรานมาตามลำดับกลับไม่มีใครช่วยเหลือใคร เพราะปัจจุบันหลักธรรมะกำลังเสื่อมลง แม้แต่พี่น้องที่ต้องจุนเจือช่วยเหลือกันก็พึ่งพากันไม่ได้ หรือความเป็นคนในชุมชนก็พึ่งพากันไม่ได้ ในยามเดือดร้อน ป่วยไข้ อุบัติเหตุ นี่เป็นความเสื่อมทางสังคม จึงคิดว่าหากมี “ทุน” มาช่วยกันในยามเดือดร้อนก็จะช่วยแก้ปัญหาได้ พระสุบินยังกล่าวว่า “สังคมการออมในวัฒนธรรมเด็ก ๆ เราบอกว่าการออมในเด็ก ออมแล้วขาดทุน ใส่กระปุก ออมแล้วไม่เกิดประโยชน์ บางทีพ่อแม่ก็ไปแตะกระปุก แต่หลักพุทธเน้นให้ออมอย่างเกิดประโยชน์ การออมเป็นสิ่งดีอยู่แล้ว แต่การออมแบบใส่กระปุกอย่างนี้ไม่ทันยุคทันสมัย เพราะเป็นเงินตาย เราออมใส่กระปุกวันบาทละ 1 บาท ในหมู่บ้านมี 100 คน เงินจะตายวันละ 100 บาท เดือนละ 3,000 บาท ปีละ 36,000 บาท อยู่ในกระปุกเฉย ๆ แต่เงินเฟ้อ 3-4% ฉะนั้นเราขาดทุน กว่าเราจะแตะกระปุกไปฝากสถาบันการเงินได้ร้อยละ 0.75 แล้วไปกู้มาร้อยละ 9 ร้อยละ 10 ขาดทุนทั้งขึ้นทั้งล่อง ทำไมเราไม่คิดเชิงบริหารบ้าง ถ้ามว่าพ่อแม่เป็นหนี้ใหม่ ถ้าเป็นทำไมไม่เอาเงินลูกหลานมาหมุนล่ะ มีกำไรก็ปันผลให้ลูกหลานไปเลย หรือยามป่วยไข้ก็เอาเงินนี้มาดูแลตัวเรา ลูกหลานเราต้องลุกขึ้นมาทำเลย ชุมชนเขาก็เห็นด้วย ก็เริ่มออมกันแบบนี้” เป็นแนวคิดเชิงสังคมศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ รวมถึงพุทธศาสตร์ หมายถึง เข้าด้วยกัน (ไทยพลักรีก้า, 2555).

ตัวอย่างการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์วัดท่าโสม โดย พระครูวิมลโสมนันท์ (โชคชัย อุคฺคเสโน) เจ้าอาวาสวัดท่าโสม รองเจ้าคณะอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

“กลุ่มสัจจะออมทรัพย์วัดท่าโสม” โดยเริ่มแรกระดมทุนจากกลุ่มคณะกรรมการวัดและประชาชนที่สนใจในราคาหุ้นละ 10 บาท ไม่เกิน 10 หุ้นต่อคน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์วัดท่าโสม ก่อตั้งเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2543 ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลวัดท่าโสม อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด มีที่ทำการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ณ วัดท่าโสม เวลาทำการเวลา 10.00 น. - 13.00 น. มีสมาชิกนับถึงปัจจุบัน (12 สิงหาคม 2552) จำนวน 1,097 คน

1. เงินสะสมแรกเข้า จำนวน 43,120 บาท
2. เงินสะสม/เดือน จำนวน 207,140 บาท
3. เงินสะสมสิ้นปี จำนวน 11,036,850 บาท
4. เงินสวัสดิการ จำนวน 3,987,000 บาท

รวมเงินทั้งหมด จำนวน 15,023,850 บาท (พระครูวิมลโสมนันท์ และ สุพจน์ แสงเงิน, 2553)

ซึ่งในปี 2565 นี้มีเงินหมุนเวียนกว่า 90 ล้านบาท โดยมีเจ้าอาวาส เป็นองค์กรที่สนับสนุนการจัดตั้งจำนวนสมาชิก 940 คน ณ วันที่ 12 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2565

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม/กองทุน

1) เพื่อสนับสนุนให้มีการออมในชุมชน
2) เพื่อให้ประชาชนในชุมชนดำเนินการจัดสวัสดิการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พึ่งพาไม่ทอดทิ้งกัน

3) เพื่อสนับสนุนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้เข้าถึงเงินทุนและสวัสดิการภาคประชาชนอย่างทั่วถึงโดยใช้หลักเมตตาธรรม

4) เพื่อพัฒนาและต่อยอดกองทุนสวัสดิการให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

จุดเด่น/ผลการดำเนินงานสวัสดิการที่กลุ่มภาคภูมิใจ ได้แก่

- ช่วยให้สมาชิกทุกคนได้มีและเข้าถึงสวัสดิการ โดยเฉพาะ ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ
- ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างมีเมตตาธรรม
- ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือสังคมได้
- ช่วยให้ชุมชนเกิดการพัฒนาโดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม (กองทุนสัจจะสะสมทรัพย์

บ้านท่าโสม, 2565)

พระอาจารย์สุบิน ปณีโต ได้เริ่มสนับสนุนและเผยแพร่ความคิดที่จะจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ขึ้นในหมู่บ้านของตนเอง แต่ก็เกิดคำถามจากคนในหมู่บ้านว่าเอาอีกแล้วหรือเงินจากกลุ่มออมทรัพย์กลุ่มเดิมยังไม่ได้คืนเงินใหม่อีกแล้ว พระอาจารย์สุบิน ปณีโต ได้ชี้แจงไปว่าไม่ได้บังคับญาติโยม เพียงแต่ชี้ทิศทางความคิดที่เอาตามได้สนทนากับครูชบ ยอดแก้ว แล้วเกิดผลสำเร็จสามารถแก้ไขปัญหาของคนในชุมชนและจังหวัดของเขาได้ เงินเพียงแต่ 10 บาทเท่านั้นลองให้ญาติโยมได้ทำดูในที่สุดการประชุมก็เป็นผลสำเร็จลงได้เพราะเสียงส่วนใหญ่สนับสนุนพระอาจารย์สุบิน ปณีโต อีกทั้งชาวบ้านก็มีความเลื่อมใสศรัทธาพระสงฆ์อยู่แล้ว จึงได้เริ่มจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในหมู่บ้านของตนเอง ตั้งแต่นั้นมาถือเป็นก้าวแรกของการจัดตั้งและกำเนิดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในจังหวัดตราด เมื่อแรกเริ่มการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ประมาณ 70 คน พอระยะเวลาผ่านไป 3 - 4 ปี ก็มีสมาชิก ประมาณ 200 - 300 คน พระอาจารย์สุบิน ปณีโตก็ได้เริ่มสนับสนุนให้เกิดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ขึ้นเป็นกลุ่มที่ 2 ณ วัดทุ่งเขา อำเภอลำสมิง จังหวัดตราด ซึ่งเป็นวัดที่จำพรรษาอยู่ จากปี พ.ศ. 2533 จนถึงปัจจุบันกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ได้ขยายออกไปถึงจำนวน 162 กลุ่ม

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ โดยเปลี่ยนจากสัจจะสะสมทรัพย์ เป็น “สัจจะออมทรัพย์” แต่ความหมายคืออย่างเดียวกันที่วัดท่าโสม ตำบลท่าโสม อำเภอลำสมิง จังหวัดตราด ก็เป็น 1 ใน 162 กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ดังกล่าวของจังหวัดตราด ซึ่งการก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในจังหวัดตราด มีกฎเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. สมาชิกต้องเป็นคนในหมู่บ้านนั้น อย่างน้อย 1 ปีเต็ม ยกเว้นที่ปรึกษา

2. การจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน (คณะกรรมการมีอายุวาระ 1 ปี สิ้นปีเลือกคณะกรรมการใหม่ คนเก่าสามารถถูกเลือกเข้ามาเป็นคณะกรรมการในวาระใหม่ได้)

3. สมาชิกต้องสะสมเงินประจำเดือนอย่างน้อย 10 บาท อย่างมาก 100 บาท จะลดหรือจะเพิ่มเงินฝากได้เมื่อครบรอบปีผล (ครบปีของการตั้งกลุ่ม) สมาชิกมีเงินสะสมต่ำกว่า 30 บาท ต่อเดือนมาชดเชยเงินคณะกรรมการจะต้องพิจารณาให้กู้ที่หลังทุก ๆ ครั้งไป

4. สมาชิกกู้เงินได้บัญชีละ 1,000 บาท (โดยสมมติ) ผ่อนส่งไม่เกิน 10 เดือน และไม่ต้องเสียดอกเบี้ย แต่ต้องเสียค่าบำรุงร้อยละ 2 ต่อเดือน (แล้วแต่จะตกลงกันในกลุ่ม) ในระบบผ่อนส่งเงินต้นพร้อมเงินค่าบำรุงทุกเดือน

5. ในวันประชุมและส่งเงินประจำเดือน สมาชิกไม่สามารถส่งเงินได้ (ขาดส่ง) ต้องเสียค่าปรับบัญชีละ 20 บาท ค่าปรับนี้จะนำส่งกองทุนสวัสดิการ

6. สมาชิกจะกู้เงินใหม่ได้ จะต้องชำระบัญชีเก่าให้หมดก่อน

7. การพิจารณาให้กู้ คณะกรรมการจะพิจารณาให้กู้ตามความจำเป็น ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ คือ เจ็บป่วย เสียค่าบำรุงการศึกษาให้กับบุตรหลานอื่น ๆ หากมีผู้กู้หลายรายและมีเงินกู้ไม่พอให้ตกลงกันแบบพี่น้อง

8. ครบ 12 เดือน จะต้องแบ่งเงินปันผลตามหุ้น โดยคิดหุ้นละ 10 บาท จัดสัดส่วน ดังนี้ 50 % ของเงินค่าบำรุง ปันผลตามหุ้น อีก 50% นำส่งเข้ากองทุนสวัสดิการ พร้อมทั้งจัดสรรค่าตอบแทนให้คณะกรรมการ ผู้ทำงานโดยเริ่มจากปีที่ 2 ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ เช่นเดียวกับธนาคาร หรือสหกรณ์ได้

9. เมื่อมีเงินเหลือจากการกู้ยืมแล้วต้องนำฝากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารหรือสหกรณ์

10. สมาชิกเข้าใหม่จะกู้เงินได้ต้องรอคอย 3 เดือนก่อนจึงจะมีสิทธิกู้ได้ครึ่งหนึ่งของรุ่นพี่

11. สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ เป็นสมาชิกครบ 12 เดือนจึงสามารถรับสิทธิต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มจากกองทุนสวัสดิการ สมาชิกใหม่ได้รับสิทธิครึ่งหนึ่งของรุ่นพี่ เช่น รุ่นสองได้ครึ่งหนึ่งของรุ่นหนึ่ง เป็นต้น

12. สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ เมื่อออกจากกลุ่มไปแล้ว ไม่ว่ากรณีใด ๆ จะหมดสิทธิรับบริการจากกองทุนสวัสดิการทันที และจะมีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ต้องเกินสามปีขึ้นไป

13. สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ จะถอนเงินสะสมคืนได้ เมื่อมีเงินสะสมเกิน 10,000 บาทขึ้นไป โดยถอนเงินคืนได้เพียงครึ่งหนึ่งของเงินสะสมเท่านั้น

14. คณะกรรมการทำบัญชี จะได้รับค่าตอบแทน โดยเริ่มจากปีที่ 2 ของการตั้งกลุ่มตามฐานะทางการเงิน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

15. กลุ่มสัจจะฯ รับสมาชิกได้เพียง 4 รุ่น เท่านั้น หากมีสมาชิกลาออกให้ซื้อหุ้นได้หากมีการรับสมาชิกเกินกว่ากฎเกณฑ์ให้คณะกรรมการเสนอต่อที่ประชุมสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อขอความเห็นชอบในการรับสมาชิกใหม่ ๆ (ที่เกินจากรุ่น 4)

16. ผู้ที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต้องอยู่ร่วมประชุมใหญ่ในวันสิ้นปี เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการพร้อมร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ต้องอยู่รับฟังหลักการที่ทางกลุ่มได้เสนอขึ้นใหม่ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นในกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้ใหญ่ในครอบครัวที่บุคคลนั้นมีความประสงค์จะไม่ใช่สมาชิกต่อ โดยที่สมาชิกในครอบครัวนั้นไม่มีข้ออ้างใด ๆ ทั้งสิ้น

17. หากมีเรื่องอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากกฎเกณฑ์นี้ให้สมาชิกและคณะกรรมการช่วยกันพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป (พระครูวิมลโสภณนันท และ สุพจน์ แสงเงิน, 2553)

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีสิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือใช้เงินให้เป็นตัวเชื่อมให้คนมารวมกันเพื่อสร้างจิตสำนึกในการออมทรัพย์และพัฒนาคนให้มีวินัยและความซื่อสัตย์สุจริตได้พลักบทบาทของเงินจากความหายนะ (อสรพิษ) มาเป็นเครื่องมือสร้างคนใน 3 ระดับ คือ ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน และระดับระหว่างชุมชนไปถึงประเทศชาติ โดยประโยชน์ที่ได้จากการเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ทำให้มีแหล่งเงินกู้ในยามจำเป็นมีเงินออมเป็นของตนเอง ได้มีโอกาสพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ยังได้สร้างคนให้มีจิตสำนึกซื่อสัตย์ต่อตนเอง ตรงต่อเวลาและส่วนรวมเห็นคุณค่าของสามัคคี ที่รวมพลังชุมชนให้พึ่งตนเองได้ สร้างทุนเงินไว้ในหมู่บ้านเป็นเครื่องสำรองและนำเงินไปใช้อย่างถูกวิธี อย่างประหยัดและมีประโยชน์แก่สมาชิกในกลุ่มสร้างกระบวนการพัฒนาผู้นำเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

สรุปได้ว่า กลุ่มสัจจะออมทรัพย์สำเร็จได้ด้วยหลักการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรของพระสงฆ์ โดยผ่านกระบวนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ที่ผสมผสานหลักคำสอนทางศาสนาพุทธโดยมีพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการระดมความคิดและให้แนวทางการบริหารจัดการและหลักการพัฒนาเข้าด้วยกัน จนสามารถเชื่อมโยง คุณธรรม ความสามารถ ทรัพยากร เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน

ประยุกต์หลักพุทธศาสนามาใช้ อุ อา กะ สะ

การนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้เป็นการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ปัจจุบันที่จะเป็นช่วยลดรายจ่ายเพิ่มหรือสามารถออมสิ่งที่เป็นรายรับบางส่วนให้เกิดประโยชน์กับครอบครัว สังคมและเศรษฐกิจของประเทศชาติ เรียกว่า ทิฐุธัมมิกัตถประโยชน์ เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ ประโยชน์ในปัจจุบัน 4 อย่าง บ้างเรียกว่า หัวใจเศรษฐกิจ "อุ อา กะ สะ" ประกอบด้วยหลักธรรม 4 ประการ คือ

1. อุฐานสัมปทา ขยันหาทรัพย์
2. อารักขสัมปทา รู้จักอดออม
3. กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นเพื่อน
4. สมชีวิตา ไม่ฟุ่มเฟือยอยู่อย่างพอเพียง

รวมกันคือ อู่อากะสะความขยันหมั่นเพียร (อุ) การออม (อา) การมีเพื่อนที่ดี (กะ) การเลี้ยงชีพชอบ (สะ) (อง.อฎฐก. 23/144/289.)

ในหลักธรรมข้อที่ 2 กล่าวถึง การรักษาทรัพย์ที่หาได้และใช้จ่ายอย่างประหยัดการออม โดยผ่านกระบวนการสัจจะออมทรัพย์ก็ประยุกต์ใช้ในหลักธรรมข้อที่ 2 นอกจากจะหาทรัพย์มาได้แล้วมีเพื่อนที่ดีแล้วการรักษาทรัพย์ที่หามาได้อย่างคุ้มค่าและอดออมไว้ในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือในเวลาที่กำลังลำบากทำให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและสิ่งสำคัญคือได้นำหลักของการใช้ชีวิตผ่านกระบวนการสัจจะออมทรัพย์มีหลักฐานพุทธศาสนาเรียกว่าพุทธศาสตร์ หลักของความเป็นอยู่ของการออมทรัพย์ต่าง ๆ เป็นสังคมศาสตร์ ผสมผสานกับเศรษฐศาสตร์ ด้วยจึงเกิดประโยชน์แก่ตนแก่ครอบครัวและแก่ชุมชน

ประโยชน์ของทุกฝ่ายในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์และการพัฒนาที่มั่นคง

พระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณสามารถที่จะมีส่วนร่วมกับประชาชนที่อยู่ในบริเวณรอบวัดหรือชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้พระสงฆ์มีความน่าเชื่อถือและเป็นผู้ให้ได้

ส่วนประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ก็จะมีใจสบายใจว่าได้เก็บสะสมทรัพย์ไว้ในกรณีที่เกิดปัญหาหรือเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ ยังมีเงินก้อนนี้คอยช่วยเหลือและสามารถผ่านเรื่องร้าย ๆ เหล่านั้นไปได้ ถึงแม้จะไม่เกิดเรื่องที่ฉุกเฉินก็สามารถออมทรัพย์ไว้เก็บดอกเบี้ย ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น

ส่วนชุมชนก็จะมี ความมั่นคงมีความปลอดภัยในร่างกายและจิตใจ สามารถอยู่ด้วยกันอย่างไม่หวาดระแวง อยู่ด้วยกันด้วยความปลอดภัย มีความมั่นคงทางทรัพย์สิน สิ่งสำคัญคือได้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้คือรู้จักอดทนขยันหมั่นเพียรซึ่งเป็นหลักของทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ พระสงฆ์จึงเป็นผู้นำทำให้เกิดและชี้แนวทางซึ่งอาจจะดูเหมือนทางโลกนี้แต่จริง ๆ แล้วก็เป็นสิ่งที่อยู่ในทางธรรม รวมแล้วก็เป็นสิ่งที่ทำร่วมกันได้เป็นกิจกรรมที่มีรูปธรรมปรากฏชัดเจน

1.พระสงฆ์ เป็นองค์กรที่สนับสนุนการจัดตั้ง ให้แนวคิดและริเริ่มในการจัดตั้งกลุ่ม

2.สมาชิก ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างมีเมตตาธรรม

3.สังคม ช่วยให้ผู้ชุมชนเกิดการพัฒนาโดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม

4.หลักธรรม นำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ (หาได้, ใช้เป็น, คบเพื่อนดี, มีชีวิตพอเพียง) มาใช้

ภาพที่ 1 สรุปกลุ่มสัจจะออมทรัพย์กับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ไทยในการบริหารจัดการ

สรุป

งานด้านสาธารณสงเคราะห์เป็น 1 ในพันธกิจของการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับที่ 23 (พ.ศ.2541) พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการให้แนวคิดและขับเคลื่อนมีการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในเขตพื้นที่นั้น ๆ โดยยึดโยงกับหลักเดิม คือ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่พระอาจารย์สุบิน ปณีโต วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด ได้ริเริ่มทำไว้ในจังหวัดตราด สิ่งที่จะเกิดประโยชน์ต่อไปได้ คือ สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นการออมทรัพย์หรือเก็บผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งในขณะนี้ก็ได้ขยายไปไปหลาย ๆ ที่ที่เป็นเครือข่ายหรือนำรูปแบบไปพัฒนาต่อไป แต่โดยภาพรวมคณะสงฆ์ยังไม่มีรูปแบบของสหกรณ์ คณะสงฆ์เองหรือเป็นรูปแบบของธนาคารที่เลี้ยงตนเองไปได้ ส่วนหนึ่งก็อาจจะเป็นในเรื่องของธรรมเนียมที่มีข้อบัญญัติไม่ใช้พระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องหรือสะสม เกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สิน ถึงกระนั้นก็สามารถมีแนวคิดที่จะออมเพื่อประโยชน์แก่พุทธศาสนาหรือให้แนวคิดแก่ประชาชนในที่นี้พระสงฆ์ก็มีส่วนร่วมในการให้ความคิด ในการริเริ่มและในการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้สนับสนุนกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดตราดเป็นเบื้องต้นและขยายไปในพื้นที่ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ก็จะนำพาประชาชนไปสู่ความเจริญและพัฒนาสังคมให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เกิดความปลอดภัยทางทรัพย์สินและปัญหาแก่สังคมไทยโดยหลักที่นำมาใช้ คือในเรื่องของ การรู้จักอดออม รู้จักแบ่งเงิน สามารถบูรณาการกับหลักธรรม คือ ทิฐุธัมมิกัตถประโยชน์ กล่าวคือ การหาทรัพย์ได้ การรักษาทรัพย์ การคบเพื่อนดี และการวางตัวพอเพียงจึงจะสามารถเลี้ยงชีพด้วยตนเอง เลี้ยงครอบครัวและอยู่สังคมกับสังคมได้ เพราะฉะนั้นแล้วประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มสัจจะออมทรัพย์นอกจากจะเป็นการเลี้ยงตัวเองแล้วยังเป็นการช่วยประชาชนสมาชิกที่อยู่ในสังคมให้อยู่รอดปลอดภัยได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2543). *กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต*. กรุงเทพฯ: บุ๊คส์สตอรี่.
- _____. (2552). *งานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2552*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตน.
- ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์. (2526). *การพระศาสนาเพื่อความมั่นคงของชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ไทยพลับริกา. (2555). พระสุบิน ปณีโต สร้างผู้ประกอบการเพื่อสังคม ใช้ “วัด-พระ” เชื่อมใจชุมชน สร้างกำไรให้ “คนแตก-สังคมแตก”. สืบค้น 26 ธันวาคม 2565, จาก <https://thaipublica.org/2012/03/phra-subin-social-entrepreneur/>.
- แบบรายงานข้อมูลกองทุนสัจจะสะสมทรัพย์บ้านท่าโสม. (2565). *กองทุนสัจจะสะสมทรัพย์บ้านท่าโสม 2565*. ม.ปท.

- พระครูวิมลโสมนันท์ และ สุพจน์ แสงเงิน. (2553). ความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการกลุ่ม
สัจจะออมทรัพย์วัดท่าโสม ตำบลท่าโสม อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด. มหาวิทยาลัยราช
ภัฏพระนคร: ม.ป.ท.
- พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2527). ลักษณะของสังคมพุทธ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีม
ทอง.
- พุทธทาสภิกขุ (เจ้าม อินทปญฺโญ). (2537). การสังคมสงเคราะห์ส่วนที่ยังขาดอยู่. นนทบุรี:
บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- ภราดร ปรีดาศักดิ์. (2541). บทบาทสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มออมทรัพย์ที่มีต่อตลาดเงินใน
ชนบทไทย 2539 (รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการตลาดการเงินในชนบทไทย). กรุงเทพฯ:
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
(บาลี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อารีย์ เชื้อเมืองพาน. (2542). กลุ่มออมทรัพย์ : สถาบันการเงินเพื่อพัฒนาชุมชน. วารสารแม่โจ้
ปริทรรศน์, 6(2), 42-57.